

An ninh phi truyền thống của Trung Quốc: nhìn từ an ninh văn hóa

Nguyễn Thị Hồng Vân
Viện Nghiên cứu Đông Bắc Á

Vào tháng 4 năm 2014, Chủ tịch Tập Cận Bình đã đề xuất tại cuộc họp đầu tiên của Hội đồng An ninh Quốc gia: “Tuân thủ khái niệm an ninh quốc gia tổng thể, đi theo con đường an ninh quốc gia đặc sắc Trung Quốc”, đồng thời đề xuất một cách có hệ thống 11 loại hình an ninh quốc gia trong khuôn khổ an ninh quốc gia. Ngày 1 tháng 7 năm 2015, Kỳ họp lần thứ 15 Ủy ban Thường vụ Quốc hội khóa XII đã thông qua “Luật An ninh Quốc gia nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa” (sau đây gọi là “Luật An ninh Quốc gia”). Loại an ninh thứ năm trong số 11 loại an ninh này là an ninh văn hóa, điều này cho thấy an ninh văn hóa là một bộ phận quan trọng trong tổng thể an ninh quốc gia.

1. An ninh văn hóa quốc gia là gì?

An ninh văn hóa quốc gia bắt nguồn từ sự khác biệt văn hóa giữa các quốc gia khác nhau, nảy sinh từ những xung đột văn hóa giữa các quốc gia khác nhau. Sự khác biệt và xung đột văn hóa giữa các quốc gia khác nhau là sự hình thành an ninh văn hóa quốc gia. Nhưng thời xa xưa, do không thường xuyên được giao lưu giữa các nền văn minh khác nhau trên thế giới nên xung đột giữa các hệ thống văn hóa khác nhau không rõ ràng, an ninh văn hóa, đặc biệt là an ninh văn hóa quốc gia không được đề cao. Có nghĩa là, mặc dù vấn đề an ninh văn hóa quốc gia từ xa xưa chưa được thể hiện rõ ràng, cũng chưa được người dân nêu ra rõ ràng nhưng nó đã trở thành một trong những yếu tố bắt nguồn của an ninh quốc gia với tư cách là một khía cạnh kém nổi bật hơn.

Tuy nhiên, nói một cách chính xác, sự xuất hiện thực sự và biểu hiện nổi bật của vấn đề an ninh văn hóa quốc gia dần dần trở thành hiện thực chỉ sau khi hình thành thị trường thế giới tư bản chủ nghĩa hiện đại, nhất là khi các cường quốc phương Tây thực hiện chính sách thuộc địa chống lại các nước phương Đông và xung đột giữa phương Đông và phương Tây. Các nền văn minh ngày càng trở nên khốc liệt. Từ thời hiện đại, một số nước tư bản phát triển đã dựa vào năng suất cao, nền tảng kinh tế vững mạnh, lợi thế về chính trị, quân sự để không chỉ tiến hành xâm lược quân sự, áp bức chính trị đối với các nước tương đối lạc hậu mà còn tiến hành xâm lược văn hóa, xâm nhập văn hóa và bá chủ văn hóa. Nhờ đó, vấn đề an ninh văn hóa quốc gia ngày càng nổi bật và rõ ràng hơn.

Tóm lại, An ninh văn hóa đề cập đến khả năng văn hóa của một quốc gia tương đối thoát khỏi nguy hiểm và thoát khỏi các mối đe dọa bên trong và bên ngoài, cũng như đảm bảo tình trạng an ninh liên tục. Nó liên quan đến sự ổn định quốc gia, đoàn kết dân tộc và kế thừa tinh thần, là sự đảm bảo quan trọng cho an ninh quốc gia.

2. An ninh văn hóa quốc gia theo quan điểm Trung Quốc

2.1. Từ góc độ học thuật

Như đã đề cập ở trên, văn hóa là sản phẩm của quá trình xã hội hóa, các nhóm xã hội khác nhau tất yếu sẽ có những khác biệt nhất định trong quá trình xã hội hóa về các mặt phát triển lịch sử, giai cấp xã hội, dân tộc, khu vực và chính trị, đồng thời cũng sẽ hình thành những kết quả xã hội hóa khác nhau, tức là khác nhau. các nền văn hóa. Là một bộ phận không thể thiếu trong tổng thể an ninh quốc gia, an ninh văn hóa quốc gia được coi là vấn đề chiến lược quốc gia, do đó, an ninh văn hóa quốc gia đương nhiên là một chủ đề nóng trong nghiên cứu học thuật. Sau đó, nghiên cứu được mở rộng sang quan hệ quốc tế, luật, hành chính công và các ngành khác. Các học giả khác nhau có những hiểu biết khác nhau về an ninh văn hóa.

Có học giả Trung Quốc cho rằng an ninh văn hóa quốc gia bao gồm ba khía cạnh, đó là an ninh tư tưởng, an ninh văn hóa quốc gia và an ninh văn hóa công cộng; Theo học giả Vương Thụy Hương đề cập đến việc đảm bảo an ninh văn hóa quốc gia. định hướng xã hội, duy trì và nâng cao hình ảnh tốt đẹp của đất nước, thúc đẩy lối sống xã hội phát triển lành mạnh và hướng lên; Dương Tín tin rằng giới học

thuật vẫn chưa đạt được sự đồng thuận về khái niệm và nội hàm của an ninh văn hóa quốc gia và tổng hợp các quan điểm mang tính đại diện hơn, bao gồm việc xây dựng an ninh văn hóa quốc gia từ các góc độ lý thuyết chủ quyền, lý thuyết lợi ích, lý thuyết đặc tính, lý thuyết nhà nước và lý thuyết hiến pháp.

Năm 2004, cuốn “Nghiên cứu An ninh Quốc gia” do Lưu Nhạc Căn biên tập trong đó có một chương đặc biệt về “An ninh Văn hóa Quốc gia”, các nhà nghiên cứu Trung Quốc cho rằng Văn hóa không bao giờ là một khái niệm tĩnh, trong giao tiếp của con người văn hóa sẽ vận động và phát triển theo những cách khác nhau. Kể từ khi hình thành thị trường tư bản hiện đại, sự trỗi dậy của chính sách thuộc địa của các cường quốc phương Tây, sự trao đổi giữa phương Đông và phương Tây trở nên thường xuyên, xung đột văn hóa giữa Trung Quốc và phương Tây cũng bắt đầu xuất hiện; cũng như Lưu Nhạc Căn chỉ ra, vấn đề an ninh văn hóa quốc gia hiện nay được coi là có liên quan nhiều hơn đến “mối đe dọa văn hóa” hay “bá quyền văn hóa”, đưa ra khái niệm khoa học chính trị và quan hệ quốc tế. Ông cho rằng nội dung chủ yếu của an ninh văn hóa quốc gia bao gồm: an ninh ngôn ngữ, phong tục, tập quán, giá trị và lối sống. Một học giả khác đã nghiên cứu sâu và toàn diện về an ninh văn hóa quốc gia là Hồ Huệ Linh, giáo sư tại Khoa Quản lý Công nghiệp Văn hóa của Đại học Giao thông Thượng Hải, so với định nghĩa của Lưu Nhạc Căn ở trên, định nghĩa về an ninh văn hóa quốc gia của Hồ Huệ Linh mạnh mẽ hơn sâu rộng và toàn diện. Theo định nghĩa trước đó của Hồ Huệ Linh, ông tin rằng “an ninh văn hóa quốc gia trước hết phải hiểu theo nghĩa chủ quyền quốc gia. An ninh văn hóa là để bảo vệ chủ quyền văn hóa quốc gia, bảo vệ độc lập, tự chủ về chủ quyền văn hóa quốc gia.” Đồng thời, ông cho rằng các mối đe dọa đối với an ninh văn hóa quốc gia không nhất thiết phải do ngoại lực gây ra mà còn có thể do chính trị, kinh tế, xã hội trong nước v.v. gây ra. Vì vậy, “an ninh văn hóa quốc gia là một hệ thống ý nghĩa, có nội dung phong phú, trong đó chủ quyền và - chủ quyền giao nhau và tạo thành một cấu trúc ý nghĩa vì nó. Vì vậy, “đất nước” và “văn hóa” có mối quan hệ ràng buộc lẫn nhau và không phải mọi vấn đề an ninh văn hóa đều liên quan đến đất nước, vấn đề an ninh quốc gia đều liên quan đến văn hóa, và chỉ khi chạm đến vấn đề văn hóa sẽ gây ra vấn đề an ninh quốc gia mới là nội dung nghiên cứu an ninh văn hóa quốc gia.

2.2. Từ góc độ luật pháp

Để thảo luận về an ninh văn hóa quốc gia của Trung Quốc, ngoài việc định nghĩa nó dưới góc độ học thuật, cũng cần tìm hiểu ý nghĩa pháp lý của “an ninh văn hóa quốc gia” trong luật pháp Trung Quốc.

Trong “Luật An ninh quốc gia” được Ủy ban Thường vụ Quốc hội thông qua năm 2015, từ “văn hóa” xuất hiện 5 lần, tập trung ở Điều 3 và 23: Điều 3, công tác an ninh quốc gia phải bám sát khái niệm tổng thể về an ninh quốc gia, lấy an ninh nhân dân làm mục đích, an ninh chính trị là nền tảng, an ninh kinh tế là cơ sở, an ninh quân sự, văn hóa, xã hội là bảo đảm, an ninh quốc tế là cơ sở, bảo vệ an ninh quốc gia trên mọi lĩnh vực, xây dựng hệ thống an ninh quốc gia, và thực hiện an ninh quốc gia đặc sắc Trung Quốc.

Điều 23 Nhà nước Trung Quốc kiên trì đường lối phát triển văn hóa tiên tiến xã hội chủ nghĩa, kế thừa và phát huy nền văn hóa truyền thống ưu tú của dân tộc Trung Hoa, trau dồi và thực hành các giá trị cốt lõi xã hội chủ nghĩa, ngăn chặn và chống lại ảnh hưởng của văn hóa xấu, nắm quyền thống trị trên lĩnh vực tư tưởng và tăng cường sức mạnh văn hóa tổng thể và khả năng cạnh tranh. Hai bài viết này đã giải thích rõ ràng tầm quan trọng của an ninh văn hóa trong bối cảnh an ninh quốc gia tổng thể của Trung Quốc. Trước hết, Điều 3 nêu rõ an ninh văn hóa là một trong những bảo đảm an ninh quốc gia, nghĩa là chỉ có bảo đảm an ninh văn hóa thì an ninh quốc gia tổng thể mới được bảo đảm, điều này khẳng định tầm quan trọng của an ninh văn hóa quốc gia.

Nói chung, văn hóa có tính chất chủ quyền, dân tộc và xã hội. Trong sự va chạm văn hóa giữa Trung Quốc và các nước khác, làm thế nào để bảo vệ văn hóa cốt lõi của đất nước không bị xâm phạm trong quá trình giao lưu và phát triển, để đảm bảo lợi ích chung của đất nước không bị tổn hại bởi mối đe dọa văn hóa hoặc quyền bá chủ văn hóa của các quốc gia khác.

3. Các biện pháp của Trung Quốc trong việc bảo vệ an ninh văn hóa quốc gia

3.1. Duy trì bản chất tiên tiến của văn hóa Trung Quốc

Đối với văn hóa Trung Quốc, Chính phủ Trung Quốc nhấn mạnh phải nắm bắt và hiểu nó trong thời đại toàn cầu hóa kinh tế, đồng thời làm rõ định vị thế giới của văn hóa Trung Quốc đương đại, phải tìm cách duy trì bản chất tiên tiến của nó. Trong thời đại ngày nay, phải duy trì những giá trị cốt lõi của văn hóa Trung Hoa, bởi đây là việc duy trì bản sắc văn hóa, truyền thống văn hóa của chúng ta; nhìn nhận; đối với một số nền văn hóa xuất sắc của nước ngoài, chúng ta cũng phải tích cực tiếp thu và sử dụng chúng cho mục đích sử dụng của riêng mình, để làm cho văn hóa Trung Quốc năng động hơn.

Theo quan điểm của Chính phủ một nền văn hóa không thể dung nạp được mọi thứ sẽ là một nền văn

hóa không có sức sống và sẽ bị thời đại đào thải. Để duy trì an ninh văn hóa của đất nước, văn hóa truyền thống Trung Quốc là nền tảng sâu sắc nhất của chúng ta. Chỉ khi thực sự nhận thức được sự biến đổi sáng tạo và phát triển đổi mới của văn hóa Trung Quốc thì văn hóa Trung Quốc mới được định hình lại trên cơ sở kế thừa những tinh hoa của văn hóa truyền thống trong quá trình chung sống hòa bình, học hỏi lẫn nhau và cùng phát triển với các nền văn hóa khác trên thế giới, và hòa nhập tinh hoa truyền thống với đặc điểm của thời đại, hòa nhập làm một, luôn giữ vững bản chất tiên tiến, khiến nhiều người dần dần đồng hóa với văn hóa Trung Quốc, để có thể bất khả chiến bại trước tác động của chủ nghĩa đa văn hóa và cơ bản duy trì an ninh văn hóa quốc gia.

3.2. Tăng cường giáo dục văn hóa Trung Quốc cho giới trẻ

Văn hóa được kế thừa và phát triển bằng cách truyền ngọn đuốc từ thế hệ này sang thế hệ khác. Thanh niên là tương lai của đất nước và là người kế thừa nền văn hóa Trung Hoa. Thanh thiếu niên có ham muốn tìm hiểu những điều mới mẻ nhưng cũng có đặc điểm là trí tuệ phát triển non nớt, khả năng tự chủ và ý thức phòng ngừa còn yếu. Trong thời đại toàn cầu hóa kinh tế, khi văn hóa Trung Hoa chưa để lại dấu ấn sâu đậm trong họ, giá trị của họ đã bị ảnh hưởng bởi nền văn hóa phương Tây hùng mạnh. Nếu chúng ta không quan tâm đến việc giáo dục văn hóa Trung Quốc cho thế hệ trẻ để họ tích cực học hỏi và tiếp nhận nền văn hóa của mình thì văn hóa Trung Quốc sẽ có nguy cơ không có người kế thừa. Vì vậy, để giữ vững an ninh văn hóa quốc gia, cần tăng cường giáo dục văn hóa Trung Hoa cho thế hệ trẻ.

Trong quá trình giáo dục thế hệ trẻ về văn hóa Trung Hoa, việc trau dồi và phát huy các giá trị cốt lõi xã hội chủ nghĩa cần được coi là một công trình cơ bản nhằm củng cố tâm hồn và củng cố nền tảng. Giá trị cốt lõi xã hội chủ nghĩa không chỉ phản ánh sự kế thừa nền văn hóa truyền thống ưu tú của dân tộc Trung Hoa mà còn tiếp thu đầy đủ những yếu tố có lợi của văn hóa nước ngoài.

3.3. Thiết lập sức mạnh diễn thuyết của văn hóa Trung Quốc trong thời đại Internet

Internet đã mở rộng các phương thức và phương tiện để con người tiếp nhận thông tin, tác động đến định hướng giá trị và thói quen ứng xử của người dân, trở thành vị trí quan trọng trong việc truyền bá văn hóa xã hội chủ nghĩa tiên tiến. Tổng Bí thư Tập Cận Bình chỉ ra tại Hội nghị chuyên đề về công tác an ninh mạng và tin học: "Chúng ta phải, với thái độ có trách nhiệm với xã hội và người dân, tăng cường

quản trị không gian mạng theo quy định của pháp luật, tăng cường xây dựng nội dung mạng, tăng cường công khai tích cực trên mạng, nuôi dưỡng những con người tích cực và khỏe mạnh. Văn hóa Internet có tư duy hướng lên, nuôi dưỡng trái tim con người và xã hội bằng những giá trị cốt lõi xã hội chủ nghĩa và những thành tựu nổi bật của nền văn minh nhân loại, để năng lượng tích cực dồi dào, chủ đề chính cao, và một không gian mạng trong sạch và ngay thẳng được tạo ra cho đại đa số người dùng Internet, đặc biệt là giới trẻ.

Để duy trì an ninh văn hóa quốc gia, cần thiết lập quyền nói về văn hóa Trung Quốc trong thời đại Internet. Để đạt được mục tiêu này, chúng ta phải liên tục nâng cao khả năng phát triển ứng dụng Internet, nắm bắt đỉnh cao của thế hệ công nghệ Internet mới; tiếp tục nâng cao năng lực sản xuất các sản phẩm văn hóa Internet, mở rộng phạm vi phủ sóng và phổ biến thông tin Trung Quốc, đồng thời cung cấp một không gian rộng rãi để truyền bá văn hóa Trung Quốc trên thế giới; Không ngừng nâng cao chất lượng sản xuất các sản phẩm văn hóa Internet, tăng cường sức lan tỏa và ảnh hưởng quốc tế của văn hóa Trung Quốc, tìm kiếm sự công nhận trong trao đổi văn hóa quốc tế và nắm chắc quyền phát biểu trong lĩnh vực Internet. Chỉ bằng cách này, chúng ta mới có thể duy trì hiệu quả an ninh văn hóa quốc gia đồng thời tăng cường quyền lực mềm văn hóa quốc gia./.

Tài liệu tham khảo

王瑞香(2016). 論總體國家安全觀視野中的國家文化安全, 社會主義研究, 2016年第5期, 第70-75頁。(Vương Thụy Hương (2016), Về An ninh Văn hóa Quốc gia dưới góc nhìn Khái niệm An ninh Quốc gia Tổng thể, Nghiên cứu Xã hội Chủ nghĩa, Số 5, 2016, trang 70-75).

楊昕(2017). 國家文化安全問題研究綜述, 社科縱橫, 2017年第4期, 第131-135頁 (Dương Tín (2017), Đánh giá Nghiên cứu An ninh Văn hóa Quốc gia, Khoa học Xã hội, Số 4, 2017, trang 131-135)

劉躍進主編 (2004). 國家安全學, 北京: 中國政法大學, 2004年, 第142頁。(Luu Nhac Cẩn biên tập (2004), Nghiên cứu An ninh Quốc gia, Bắc Kinh: Đại học Khoa học Chính trị và Luật Trung Quốc, 2004, trang 142)

胡惠林 (2016). 國家文化安全學, 北京: 清華大學出版社, 2016年, 第30頁 (Hồ Huệ Linh (2016), An ninh văn hóa quốc gia, Bắc Kinh: Nhà xuất bản Đại học Thanh Hoa, 2016, trang 30)